

Br: 01-056/21-5112

14.12.2021.

SEKTORSKA ANALIZA

za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2022. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): Digitalizacija		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2022. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Digitalizacija omogućava organizacione promjene koje će obezbijediti građanima i privredi da ostvaruju svoja prava i obaveze kroz jednostavnije i brže procedure što se postiže uspostavljanjem odgovarajućeg normativnog i institucionalnog okvira i primjenom

savremenih alata u postupanju državnih službenika. Digitalna transformacija odnosno digitalni razvoj društva je proces koji zahtjeva kontinuitet u sprovođenju, dok je situacija sa pandemijom COVID-19 upravo doprinjela manjoj promjeni svijesti građana u percepciji digitalizacije procesa i njihovoj neophodnosti u svakodnevnom životu.

Za bolju izgradnju inkluzivnog digitalnog društva u Crnoj Gori potrebno je obezbijediti jednake uslove za sve građane na putu društva znanja i raditi na prevazilaženju digitalnog jaza u svakom pogledu. Rast i razvoj IKT prepoznat je kao ključni preduslov ostvarenja ekonomskog i društvenog razvoja i poboljšanja efikasnosti na globalnom nivou. Iako omogućavanje pristupa informaciono-komunikacionim tehnologijama i uslugama može dati jednake šanse svim građanima, to nije jedini garant iskorišćenosti tehnologija i benefita koje pojedinac i društvo u cjelini mogu ostvariti. Potrebno je stoga raditi na edukaciji i podizanju svijesti svih društvenih grupa o mogućnostima koje ove tehnologije pružaju u svakodnevnom životu. Sa druge strane, socijalna i ekonomska isključenost osjetljivih grupa može se prevazići i kreiranjem elektronskih usluga koje će prepoznati doprinos koji ove grupe mogu dati društvu. Imajući u vidu gore navedeno, strateški pravci uključivanja ranjivih i marginalizovanih društvenih grupa moraju se sagledati pojedinačno kroz odgovarajuće aktivnosti koje će se implementirati u saradnji sa NVO sektorom.

Veliki broj analiza i izvještaja navodi da su starije osobe pod najvećim rizikom za digitalnu isključenost zbog onemogućenog ili otežanog pristupa internetu, nedostatka vještina, nedostatka samopouzdanja, straha za bezbjednost na internetu i nedostatka motivacije. Sa druge strane imamo i barijere koje se odnose na dizajn digitalnih usluga koje nisu prilagođene ovoj grupi krajnjih korisnika.

Savremeno digitalno društvo mora se graditi na vrijednostima ravnopravnosti, inkluzivnosti, otvorenosti, jednakih šansi, stoga je nužno integrisati aktivnosti koje smanjuju digitalnu isključenost u svakom pogledu i kada govorimo **o unapređenju digitalnih znanja i vještina planirati obuke osjetljivih grupa stanovništva, sa akcentom na stariju populaciju 65+**. Osnaživanje starije populacije na polju korišćenja digitalne tehnologije, a prije svega interneta, doprinijelo bi i unapređivanju njihove društvene inkluzije i samostalnom ostvarivanju prava i obaveza i u kasnijoj životnoj dobi. Starije osobe imaju pravo na prednosti koje obezbjeđuju informacione i komunikacione tehnologije i koje im mogu zadovoljiti potrebe i unaprijediti kvalitet života. Istovremeno se mora imati na umu da će uvijek ostati jedan dio starijih osoba koje iz različitih razloga neće htjeti ili neće moći da koriste digitalne i onlajn usluge. Neophodno je da se to ima u vidu te da se za njih obezbijede adekvatni alternativni načini pristupa ovim uslugama koji će osigurati da „niko ne bude zaboravljen” i da ničija ljudska prava ne budu ugrožena.

Obuke/edukacije moraju biti prilagođene ciljnoj grupi u smislu dinamike i koncepta kako bi se obuhvatio široki spektar upotrebe IKT i povoljnosti koje obezbjeđuje proces digitalizacije kroz radionice i edukativni materijal za upotrebu Interneta, socijalnih mreža,

elektronske komunikacije sa državnom upravom kao i korišćenje elektronskih usluga na primjer: eZdravlje za zakazivanje ili naručivanje recepata, online plaćanje poreza za imovinu za Glavni grad, mogućnosti upotrebe nove lične karte itd.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem

Izvor(i) podataka

Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja informacionog društva 2016–2020. godine sa osvrtom na stepen realizacije aktivnosti za 2020. godinu, koji je pripremila Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija u saradnji sa ključnim institucijama uključenim u razvoj informacionog društva, a sve u cilju kontinuiranog praćenja procesa razvoja informacionog društva u Crnoj Gori. Strategija razvoja informacionog društva 2016-2020. godine bila je podijeljena na poglavlja identifikovana kao ključna za dostizanje EU standarda u ovoj oblasti, uključujući i poglavlje e-uključivanje. Za bolju izgradnju inkluzivnog digitalnog društva u Crnoj Gori potrebno je obezbijediti jednake uslove za sve građane na putu društva znanja i u potpunosti prevazići digitalni jaz. S obzirom na to, da je u okviru ovog strateškog dokumenta fokus bio na oblast e-pristupačnosti, u cilju kontinuiranog sprovođenja digitalne transformacije društva i unapređenje digitalnih znanja i vještina kroz novi strateški dokument poseban akcenat se stavlja na edukaciju i obuku svih ranjivih i marginalizovanih grupa stanovništva (starija lica, RAE populacija, OSI, žene, građani koji žive u seoskim područjima i druge osjetljive kategorije).

Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja informacionog društva 2016–2020. godine

<https://www.gov.me/dokumenta/8d416f35-814a-4ffc-b5c0-0b2365ca8346>

Nacrt strategije digitalne transformacije 2022-2026. je u završnoj fazi, a usvajanje ovog dokumenta se očekuje krajem

Nacrt Strategije digitalne transformacije 2022-2026. godine

<http://eusluge.euprava.me/eParticipacija/Item/?Id=627>

2021. godine. Dokument je nastavak Strategije razvoja informacionog društva 2016-2020. godine.

Istraživanje sa građanima i preduzećima u vezi sa korišćenjem i stavovima prema e-uslugama u Crnoj Gori, objavljen 2019. godine, a koje je za potrebe Ministarstva javne uprave sproveo IPSOS, navodi se da starije osobe (60+), one sa nižim obrazovanjem i nižim prihodom u domaćinstvu nemaju mogućnost korišćenja interneta, nikada nijesu čuli za elektronske usluge kao i da nemaju dovoljno tehničkih znanja koje je neophodno kako bi koristili navedene usluge. Iz svega navedenog proizilazi neophodnost obuka/edukacija po pitanju korišćenja IKT-a, a u cilju upotrebe elektronskih usluga i benefita koje iste obezbjeđuju za kvalitetnije svakodnevne obaveze u komunikaciji sa državnom upravom.

IPSOS Istraživanje

https://www.me.undp.org/content/dam/montenegro/docs/publications/NHDR/NHDR2018/E-services%20survey_MNE.pdf

2.2. Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
Strategija razvoja informacionog društva 2016–2020. godine	→ Poglavlje eUključivanje – koje je usredsređeno na uključivanje svih društvenih grupa u proces podizanja nivoa informatičke pismenosti, imajući u vidu da razvijeno digitalno društvo podrazumijeva ravnopravnost i inkluziju na svim nivoima.
Kroz novi strateški dokument Strategija digitalne transformacije 2022-2026 godine, čije je usvajanje planirano za IV kvartal 2021. godine, poseban akcenat biće usmjeren na edukaciju i obuku svih ranjivih i marginalizovanih grupa stanovništva, prepoznavanjem	

posebne oblasti koja će obuhvatiti digitalna znanja i vještine za osjetljive grupe građana u procesu cjeloživotnog učenja. Aktivnosti usmjerene na edukaciju/obuke starijih lica biće prepoznate kroz dvogodišnji akcioni plan koji je sastavni dio navedenog strateškog dokumenta.

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatore za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
<p>Prije svega, neophodno je da nevladine organizacije ispituju potrebe starijih lica u cilju procjene znanja i digitalnih vještina neophodnih za upotrebu IKT-a i elektronskih usluga. Na ovaj način obezbjediće se prikaz realnog stanja i jednostavnije definisanje plana i koncepta obuka/edukacija koje su neophodne za ciljnu populaciju.</p> <p>U cilju rješavanja identifikovanih problema, od nevladinih organizacija se očekuje da će doprinijeti podizanju nivoa znanja i vještina starije populacije 65+,</p>	<p>Urađen monitoring potreba znanja i digitalnih vještina iz oblasti IKT-a za starija lica</p> <p>Definisan Plan obuke sa dinamikom realizacije</p> <p>Organizovane obuke/edukacije o upotrebi IKT-a za 50 starijih lica u sjevernoj regiji (vodeći računa o rodnoj zastupljenosti učesnika na obukama) sa distribuiranim priručnicima za polaznike obuka</p>	<p>Izveštaj nakon sprovedenog monitoringa</p> <p>Evaluacije sa obuka i interaktivnih radionica za starija lica na regionalnom nivou</p> <p>Izrađen Priručnik za obuke za starija lica</p> <p>Plan promotivnih aktivnosti za informisanje i edukaciju starijih lica o značaju i benefitima IKT-a za život pojedinca</p> <p>Primjeri promotivnog materijala</p>

<p>kroz organizovanje obuka upotrebe IKT-a, edukacije ciljne grupe za korišćenje interneta i socijalnih mreža, upotrebe dostupnih elektronskih usluga koje su namjenjene za svakodnevni život, obuke za upotrebu komunikacionih kanala sa državnim upravom, a sve u cilju podizanja kvaliteta života starijih lica.</p> <p>Nevladine organizacije kroz izradu edukativnog materijala obezbjeđuju lakše i brže usvajanje prezentovanog sadržaja tokom obuka/radionica, a koji će predstavljati kratki Priručnik upotrebe IKT-a za ciljanu populaciju.</p> <p>Nevladine organizacije mogu takođe pružiti podršku u organizaciji interaktivnih radionica u saradnji sa domovima starih kroz upotrebu IKT-a, a u cilju podizanja svijesti i značaja procesa digitalizacije kao i korišćenja elektronskih usluga.</p> <p>Cijeli projekat bi propratila kreativna kampanja za informisanje i edukaciju starijih lica o značaju i benefitima IKT-a za život pojedinca.</p> <p>Realizacijom navedenog koncepta obezbjedili bi se relevantni uslovi za aktivno uključivanje ciljne populacije</p>	<p>Organizovane obuke/edukacije o upotrebi IKT-a za 150 starijih lica u centralnoj regiji (vodeći računa o rodnoj zastupljenosti učesnika na obukama) sa distribuiranim priručnicima za polaznike obuka</p> <p>Organizovane obuke/edukacije o upotrebi IKT-a za 50 starijih lica u južnoj regiji (vodeći računa o rodnoj zastupljenosti učesnika na obukama) sa distribuiranim priručnicima za polaznike obuka</p> <p>Organizovano 6 edukativnih radionica o korišćenju dostupnih elektronskih usluga i drugih komunikacionih kanala sa državnim upravom za starija lica na regionalnom nivou (sjeverni, južni, središnji)</p> <p>Organizovano 6 interaktivnih radionica edukativnog sadržaja za korisnike starih domova na regionalnom nivou (sjeverni, južni, središnji)</p> <p>Izrađen promotivni materijal</p> <p>Sprovedena kreativna kampanja sa realizovanim aktivnostima na</p>	<p>Završni Izvještaj o aktivnostima i realizaciji projekta sačinjen od strane NVO i MJUDDM</p>
--	---	--

(starija lica), koja je u prethodnom periodu bila zanemarena a prepoznata je kroz aktivnosti u novom strateškom dokumentu digitalne transformacije.	informisanju i edukaciji starijih lica o značaju i benefitima IKT-a za život pojedinca	
---	--	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2022. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2022. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
<p>Javni konkurs će doprinijeti nastavku realizacije definisanog poglavlja eUključivanje, koje je prepoznato prethodnom Strategijom razvoja informacionog društva, a koje je usredsređeno na uključivanje svih društvenih grupa u proces podizanja nivoa informatičke pismenosti, imajući u vidu da razvijeno/digitalno društvo podrazumijeva ravnopravnost i inkluziju na svim nivoima.</p>	<p>Javni konkurs će doprinijeti da se kroz realizaciju raznovrsnih aktivnosti predloženog projekta nevladinih organizacija realizuje više aktivnosti koje će doprinijeti sprovođenju obuka/edukacija i interaktivnih radionica za starija lica iz IKT oblasti.</p> <p>Naime, u cilju uspješne implementacije navedene aktivnosti, neophodno je implementirati set definisanih aktivnosti od strane nevladinih organizacija, kroz početno istraživanje (monitoring) znanja i vještina za upotrebu IKT-a za starija lica, a u cilju definisanja plana, koncepta i sadržaja obuka/edukacija i interaktivnih radionica za ciljnu populaciju. Takođe, kroz definisanje i distribuciju priručnika za starija lica utičemo na podizanje svijesti o značaju i upotrebi IKT-a u svakodnevnom životu, dok će se kroz promotivne aktivnosti doprinijeti podizanju svijesti o važnosti digitalizacije i upotrebi IKT-a u svakodnevnom životu.</p>

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2022. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
"ICT za sve - digitalizuj se"	60.000€	Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija

4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2022. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe
<p>Širok je dijapazon korisnika koji će imati benefite od realizacije projekta nevladinih organizacija. Sektorskom analizom prepoznate su sljedeće grupe korisnika:</p> <ul style="list-style-type: none">- 250 starijih lica (65+) koja su prošla obuku o upotrebi IKT-a (vodeći računa o rodnoj zastupljenosti učesnika na obukama);- 90 starijih lica (65+) koja su prošla edukativne radionice o korišćenju dostupnih elektronskih usluga i drugih komunikacionih kanala sa državnom upravom (vodeći računa o rodnoj zastupljenosti učesnika na obukama);- 6 domova starih lica u Crnoj Gori u kojima su realizovane interaktivne radionice edukativnog sadržaja na regionalnom nivou (sjeverni, južni, središnji)- 90 korisnika domova starih koji su prošli interaktivne radionice edukativnog sadržaja

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira financirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
“ICT za sve - digitalizuj se”	5-10

4.4. Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa: “ICT za sve - digitalizuj se”	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 4.000 EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 12.000 EURA

NAPOMENA: stavom 4 člana 32 Zakona o NVO, definisano je: **“Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.”**

5. KONSULTACIJE SA ZINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovala u konsultacijama

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
"ICT za sve - digitalizuj se"	3	Vesna Simonović Tamara Popović Milica Vučinić

Ovjera ministra:

<p>_____</p> <p>Ime i prezime</p>		<p>_____</p> <p><i>Š. Štanić</i></p> <p>Potpis</p>
-----------------------------------	--	--